

Asia C-298/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

08.5.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel (Belgia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

4.5.2023

Kantaja:

Inter IKEA Systems BV

Vastaajat:

1. Algemeen Vlaams Belang vzw, ensimmäisenä vastaajana
2. S, T, U ja V, Vlaams Belang -nimisen yhdistyksen, jolla ei ole oikeushenkilöllisyyttä, kutsumanimi myös ”Vrijheidspartij”, kaikkien jäsenten edustajina, toisena vastaajana
3. Voittoa tavoittelematon yhdistys ”Vrijheidsfonds”, kolmantena vastaajana

Pääasian menettelyn kohde

Kantajan 22.11.2022 päivätyllä haastehakemuksella Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brusselissa (Brysselin hollanninkielinen yritystuomioistuin, jäljempänä ondernemingsrechtbank) nostama kanne, jossa se vaatii, että ondernemingsrechtbank 1) vahvistaa, että vastaajat ovat lainvastaisesti loukanneet kantajan tavaramerkkioikeuksia käyttämällä merkkiä ”IKEA”, 2) määrää vastaajille kiellon käyttää IKEA-tavaramerkkejä ja/tai IKEA-tyyliä ja kiellon tehosteeksi uhkasakon, 3) määrää, että annettava tuomio on julkaistava hollanninkielisessä ja ranskan-kielisessä sanomalehdissä, kantajan verkkosivustolla ja vastaajien verkkosivustoilla, ja 4) määrää, että kaikki käytetty

materiaali on hävitettävä, ja jossa se vaatii edellä mainitun lisäksi vahingonkorvauksia.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Euroopan unionin tavaramerkistä annetun asetuksen (EU) 2017/1001 9 artiklan 2 kohdan c alakohdassa ja jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin (EU) 2015/2436 10 artiklan 2 kohdan c alakohdassa ja 10 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua perustellun syyn käsitteen [suom. huom. tässä viitataan em. säännösten hollanninkielisen version käsitteeseen ”geldige reden” ilmaisussa ”het gebruik zonder geldige reden van het teken” eli ”merkin käyttö ilman perusteltua syytä”, jota vastaa säännösten suomenkielisessä versiossa ilmaisu ”merkin aiheeton käyttö”) tulkitseminen sekä tavaramerkkioikeuden ja (poliittista) sananvapautta, myös poliittisen parodian käyttöä, koskevan perusoikeuden punnitseminen; SEUT 267 artikla.

Ennakkoratkaisukysymykset

Voiko sananvapaus, käsittäen myös poliittisen sananvapauden ja poliittisen parodian, sellaisena kuin se taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 10 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklassa, muodostaa perustellun syyn käyttää merkkiä, joka on sama tai samankaltainen kuin unionissa laajalti tunnettu tavaramerkki, Euroopan unionin tavaramerkistä 14.6.2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1001 9 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 16.12.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2436 10 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja 10 artiklan 6 kohdan mukaisessa merkityksessä?

Mitä arviointiperusteita kansallisen tuomioistuimen on tarvittaessa otettava huomioon kyseisten perusoikeuksien välisen tasapainon arvioimiseksi ja mikä merkitys kullekin arviointiperusteelle on annettava?

Voiko kansallinen tuomioistuin ottaa erityisesti huomioon seuraavat arviointiperusteet, ja/tai onko muita arviointiperusteita:

- se, missä määrin ilmaisulla on kaupallinen luonne tai tavoite
- se, missä määrin kilpailusyllä on merkitystä asianosaisten välillä
- se, missä määrin ilmaisu on yleisen edun mukainen, yhteiskunnan kannalta merkityksellinen tai käynnistää keskustelun
- edellä mainittujen arviointiperusteiden välinen suhde
- tavaramerkin, johon on vedottu, tunnettuuden laajuus

- loukkaavan käytön laajuus, intensiteetti ja järjestelmällisyys ja levinneisyys alueellisesti, ajallisesti ja määrällisesti, myös ottaen huomioon sen, missä suhteessa tällainen käyttö on ilmaisun tavoitteena olevaan sanomaan
- se, missä määrin ilmaisusta ja ilmaisuun liittyvistä olosuhteista, kuten ilmaisun nimestä ja sen mainostamisesta, aiheutuu haittaa niiden tavaramerkkien, joihin on vedottu, maineelle, erottamiskyvylle ja tuotekuvalle (mainontatehtävä)
- se, missä määrin ilmaisu ilmentää omaa alkuperäistä panosta, ja se, missä määrin on pyritty välttämään sekaannusta tai mielle yhtymää tavaramerkkeihin, joihin on vedottu, tai vaikutelmaa siitä, että ilmaisun ja tavaramerkin haltijan välillä on kaupallinen tai muu yhteys (alkuperätehtävä), kun otetaan myös huomioon tapa, jolla tavaramerkin haltija on luonut mainonnassa ja viestinnässä tietyn tuotekuvan ja maineen?

Kansainväliset oikeussäännöt ja kansainvälinen oikeuskäytäntö, joihin viitataan

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artikla

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan Benelux-maiden yleissopimuksen (jäljempänä Benelux-maiden yleissopimus) 2.20 artiklan 2 kappaleen c ja d kohta

Teollisoikeuden suojelemista koskevan 20.3.1883 tehdyn Pariisin yleissopimuksen 10 bis artiklan 2 kappale

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.5.2011, Faruk Temel v. Turkki (55 kohta), tuomio 14.3.2013, Eon v. Ranska (59 kohta) ja tuomio 23.4.1992, Castells v. Espanja (43 kohta)

Benelux-Gerechtshofin (Benelux-tuomioistuin) tuomio 14.10.2019, Damn Pérignon (nro A 2018/1/8)

Unionin oikeussäännöt ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joihin viitataan

Euroopan unionin tavaramerkistä 14.6.2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1001, erityisesti sen johdanto-osan 21 perustelukappale ja 9 artiklan 2 kohdan c alakohta

Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 16.12.2015 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2436, erityisesti sen johdanto-osan 27 perustelukappale, 10 artiklan 2 kohdan c alakohta ja 10 artiklan 6 kohta

Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 11 artikla

Tuomio 12.11.2002, Arsenal Football Club (C-206/01, EU:C:2002:651)

Tuomio 23.3.2010, Google France ja Google (C-236/08–C-238/08, EU:C:2010:159), ja asiassa annettu ratkaisuehdotus (EU:C:2009:569)

Tuomio 21.10.2010, Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620)

Tuomio 12.7.2011, L’Oréal ym. (C-324/09, EU:C:2011:474), ja asiassa annettu ratkaisuehdotus (EU:C:2010:757)

Tuomio 1.12.2011, Painer (C-145/10, EU:C:2011:798)

Tuomio 6.2.2014, Leidseplein Beheer ja De Vries (C-65/12, EU:C:2014:49)

Tuomio 3.9.2014, Deckmyn ja Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132)

Tuomio 27.2.2020, Constantin Film Produktion v. EUIPO (C-240/18, EU:C:2020:118)

Tuomio 8.12.2022, TU ja RE v. Google (C-460/20, EU:C:2022:962)

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Siviililain (Burgerlijk Wetboek) 1382 §

Talousoikeuslain (Wetboek van economisch recht) VI.104 §

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

1. Asia koskee kantajan mukaan tunnettujen IKEA-merkkien ja IKEA-tyylin luvatonta käyttöä Vrijheidspartijn toimesta poliittisen puolueen poliittisessa kampanjassa. Nämä merkit ovat 29.1.1971 rekisteröity Benelux-sanamerkki IKEA, numero 503696, luokkaan 20 (huonekalut) kuuluvia tavaroita varten; 12.10.1976 rekisteröity Benelux-sanamerkki IKEA, numero 615831, luokkaan 11 (muun muassa valaistus), 24 (tekstiili) ja 27 (matot) kuuluvia tavaroita varten; 27.2.1987 rekisteröity osittain kuviollinen Benelux-merkki , numero 692230, erittäin laaja-alaista tavaroiden ja palveluiden kuvausta varten, sekä 1.10.1998 EU-tavaramerkiksi rekisteröity sanamerkki IKEA erittäin laaja-alaista tavaroiden ja palveluiden kuvausta varten. IKEA on tunnettu suuren yleisön keskuudessa itse koottavista huonekalujärjestelmistä, joiden mukana toimitetaan ohjeet. IKEA määrittelee itsensä ”yhdeksi maailman tunnetuimmista merkeistä”, mitä kolmas vastaaja ei kiistä.
2. Ruotsissa vahvistettu hallitusohjelma on voinut näyttäytyä Vrijheidsfondsille esikuvana Belgiassa tarpeelliselle turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan uudistamiselle. Poliittinen puolue Vlaams Belang esitteli 14.11.2022 IKEA-

suunnitelmansa lehdistölle ja yleisölle. Kolmas vastaaja katsoo, että suunnitelman nimellä ”Immigratie Kan Echt Anders” (vapaasti suomennettuna ”maahanmuuttopolitiikka voidaan oikeasti muuttaa”, lyhennettynä IKEA) esitetään leikkisästi ja parodioivasti IKEA-merkkiin viittaamalla ”ruotsalainen paketti”, joka sisältää maahanmuuttoa koskevia toimenpiteitä. Kolmas vastaaja väittää, että suunnitelma esitetään 15 ehdotusta sisältävänä IKEA-rakennussarjana tai ohjeina analogisesti IKEAn tunnettujen ohjeiden kanssa, jotta Belgian hallitus voisi ottaa ne heti käsittelyyn.

3. Suunnitelman julkistamiseen ja levitykseen käytettiin seuraavia keinoja:

- 1) Lehdistötilaisuus, jossa S esitteli suunnitelmat ruotsalaisen huonekalujätin rakennussarjan muodossa. Sähköisen esityksen ensimmäisellä sivulla on IKEA-suunnitelma kuvana, joka vastaa IKEA-merkkien osittain kuvallista esitysmuotoa ja jonka alapuolella on otsikko ”Immigratie Kan Echt Anders”.

Suunnitelma sisältää 15 poliittista kysymystä (lievästi provosoivien) kuvien avulla. Kuvissa esiintyy hahmoja, jotka vastaavat IKEA-henkilöhahmoa, sekä Ruotsin lipulle ja IKEAlle tyypillistä sinikeltaista väriä.

- 2) Kyseisen noin puolen tunnin lehdistötilaisuuden aikana S täsmensi 15 kohdan suunnitelmaa, minkä yhteydessä S – ottaen huomioon (vastaajan mukaan leikkisästi tai provosoivasti) IKEA-merkkien kanssa samanlaisten merkkien käytön parodian kaltainen luonne – teki useita, kolmannen vastaajan mukaan leikkisiä viittauksia ruotsalaiseen huonekalujättiin tai suunnitelman ruotsalaiseen alkuperään. Kolmas vastaaja väittää, että näin korostetaan eroa ruotsalaisen huonekaluketjun toimintaan ja ilmaistaan, ettei IKEA – todellakaan – millään muotoa osallistu tai tue millään tavalla poliittisen puolueen poliittista suunnitelmaa. Lisäksi S, joka istui EU:n ja Ruotsin lipun vieressä, totesi muun muassa seuraavaa: ”Tänään esittelemme Vlaams Belangin IKEA-suunnitelman. IKEA-suunnitelma ei tarkoita Ingvar Kamprad Elmtaryd ja Agunnarydiä – ruotsin taitoni ei ole paras mahdollinen –, jonka lyhenne IKEA tosiasiallisesti on. Emme tarkoita IKEAlla tyylikkaiden huonekalujen ruotsalaista valmistajaa, vaan IKEA on meille lyhenne seuraavasta: ’Immigratie Kan Echt Anders’. – – Se [rakennussarja] on valmis Belgian hallituksen toteutettavaksi. – – Sen tekee kiinnostavaksi se, että se sisältää Ruotsissa – – poliittisia toimenpiteitä ja että ne kuuluvat Euroopan unionin toimialaan. Itse asiassa haluamme tehdä vain vähintään sen, mitä Euroopan unioni meiltä edellyttää. Se on tämän IKEA-suunnitelman henki. – –”.
- 3) Lehdistötilaisuuden ja esityksen lisäksi yksityiskohtaisempi poliittinen suunnitelma julkaistiin verkkosivustolla. Kyseinen asiakirja ei ollut lyhyttä esittelyä kattavampi eikä se sisältänyt muita viittauksia IKEAan.

7. GEEN MAXIMALE TERMIJN VAN 2 MAANDEN OM ASIELZOEKERS VAST TE HOUDEN

"In een studie zal de Zweedse wetgeving worden getoetst aan de EU-wetgeving, en zullen wetswijzigingen en andere maatregelen worden voorgesteld om de rechten van asielzoekers zoveel mogelijk wettelijk te beperken"⁵³, aldus het Tijd-akkoord.

Een belangrijke beperking naar Europees recht is de mogelijkheid om asielzoekers gedurende een bepaalde periode tijdens de asielprocedure vast te houden⁵⁴. Dit bijvoorbeeld om de identiteit vast te stellen, in geval van risico op onderduiken, omdat er redelijke gronden zijn om te oordelen dat een nieuw asielverzoek werd ingediend om een terugkeerbesluit te omzeilen, ... De mogelijkheden en voorwaarden hierop zijn op Europees vlak strikt geregeld. Nochtans slaagt de Belgische wetgever erin om nóg strenger te zijn dan strikt gezien noodzakelijk is op EU-niveau.

De Belgische wetgeving beperkt de termijn waarbij een asielzoeker vastgehouden mag worden namelijk tot maximaal 2 maanden⁵⁵. Deze termijn is meerdere malen verlengbaar tot in totaal maximaal 6 maanden⁵⁶.

Het Europees recht vereist geen strikte maximale termijnen, maar legt enkel op dat de bewaaring een zo kort mogelijke termijn dient te beslissen⁵⁷. De maximumtermijnen die de Vreemdelingenwet bevat kunnen dus geschrapt worden.

→ Aanpassen artikel 74/6, §4, vierde tot zesde lid van de Vreemdelingenwet door de maximumtermijn(en) te schrappen en erin te zetten dat het een redelijke termijn moet zijn.

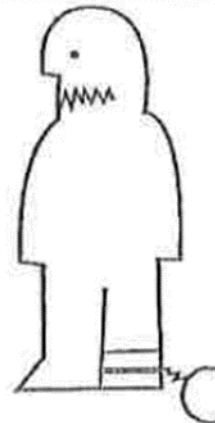
⁵³ Tijd-akkoord/akkoord dd. 14 oktober 2022 (vijfde vertaling).

⁵⁴ Deze redenen zijn bepaald in artikel 8, [3] van de Opvangrichtlijn.

⁵⁵ Artikel 74/6, § 1, vierde lid van de Vreemdelingenwet.

⁵⁶ Artikel 74/6, § 1, zesde lid van de Vreemdelingenwet.

⁵⁷ Artikel 9, [1] van de Opvangrichtlijn.

IKEA-PLAN

16

4) Puolue raportoi lehdistötilaisuudesta sosiaalisessa mediassa.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

4. Oikeudenkäynnissä Vrijheidspartij seuraa enimmäkseen kantajan tavaramerkkioikeudellisen analyysiä. Vrijheidspartij käyttää IKEA-merkkien tunnettuutta ainoastaan elähdyttääkseen omaa sanomaansa ja edistääkseen sanomansa tunnettuutta ja leviämistä.
5. Vrijheidspartij väittää, että sillä on perusteltu syy käyttää IKEA-merkkejä.

6. Asiassa on riidatonta, että kyse on tunnetuista tavaramerkeistä. Kolmas vastaaja (Vrijheidsfonds) myöntää, että se käyttää kyseisiä tavaramerkkejä ilman kantajien lupaa ja että se on toteuttanut riidanalaisen kampanjan Vlaams Belang -nimisen yhdistyksen, jolla ei ole oikeushenkilöllisyyttä, tai sen hallituksen jäsenten puolesta ja lukuun.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista

7. Tavaramerkki on immateriaalioikeus, joka tunnustetaan perusoikeutena ja joka on turvattu Euroopan ihmisoikeussopimuksen pöytäkirjan 1 artiklassa ja perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa.
8. Tavaramerkki ei kuitenkaan ole ehdoton. Tavaramerkin haltijalla oleva oikeus sen käyttöön omien erityisten etujensa suojaamiseksi on rajoitettava tapauksiin, joissa kolmas osapuoli merkkiä käyttämällä loukkaa tai voi loukata tavaramerkin tehtäviä. Nämä tehtävät ovat alkuperätehtävä, investointitehtävä ja mainontatehtävä. Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa tuomioon Google France ja Google.
9. Lisäksi suojaa tavaramerkin käyttöä vastaan muun tyyppisille tavaroille tai palveluille rajoittaa kolmannen oikeus vedota perusteltuun syyhyn. Myös jos kolmas käyttää tavaramerkkiä tarkoituksena saada sen tunnettuudesta (ilmeisen) perusteetonta etua tai jopa vaikuttaa kielteisesti merkin maineeseen, koska merkki yhdistetään sanomiin, jotka saattavat tuotekuvan negatiiviseen valoon, on mahdollista, että kolmas voi vedota perusteltuun syyhyn.
10. Tavaramerkin haltijan yksinoikeus on vastakkain väitetyn loukkaajan sananvapauden kanssa. Sananvapauteen ei ole absoluuttinen oikeus, vaan sitä voidaan rajoittaa muun muassa muiden hyvän maineen tai oikeuksien, erityisesti myös tavaramerkkien suojaamiseksi.
11. Jos sananvapaus koskee ilmaisuja poliittisen keskustelun yhteydessä, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin hyväksyy korkeimman mahdollisen suojelun tason: ”Sananvapaus on erityisen arvokas poliittisille puolueille ja niiden aktiivisille jäsenille, ja puuttuminen poliitikon sananvapauteen, erityisesti kun hän on oppositioapuolueen jäsen, edellyttää tiukinta [Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen] suorittamaa arviointia.” Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa tässä yhteydessä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioon 1.5.2011, Faruk Temel v. Turkki (55 kohta), tuomioon 14.3.2013, Eon v. Ranska (59 kohta) ja tuomioon 23.4.1992, Castells v. Espanja (43 kohta).
12. Sananvapaus voi siten rajoittaa tavaramerkkioikeutta ja päinvastoin. Kansallisen tuomioistuimen on punnittava näitä oikeuksia, jolloin i) selvyys asiaankuuluvista arviointiperusteista on suotavaa ja ii) on vaikea kuvitella tavaramerkkiä loukattavan edes Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti tehdyn kaikkien etujen punninnan jälkeen.

13. Eri lähteissä (ks. asetuksen (EU) 2017/1001 johdanto-osan 21 perustelukappale, direktiivin (EU) 2015/2436 johdanto-osan 27 perustelukappale ja tuomion Constantin Film Produktion v. EUIPO 56 kohta) todetaan, että tavaramerkin haltijan yksinoikeuksia – ja siten myös perusteltua syytä – on tulkittava tavalla, jolla varmistetaan sananvapauden täysimääräinen kunnioittaminen. Myös unionin tuomioistuimen tavaramerkkejä koskevassa oikeuskäytännössä näytetään puoltavan sananvapauden laajaa tulkintaa (ks. erityisesti tuomion Google France ja Google 102 ja 103 kohta ja tuomion L'Oréal ym. 45 kohta). Teollisoikeudet eivät saa automaattisesti etusijaa sananvapauteen nähden. Samanarvoisten oikeuksien välisiä ristiriitoja koskevassa unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä (ks. tuomion Padawan 43 kohta ja tuomion Painer 132 kohta) todetaan, että kansallisen tuomioistuimen on turvattava oikeudenmukainen tasapaino ottaen samalla huomioon kaikki tapaukseen liittyvät olosuhteet. Mitkä nämä olosuhteet ovat perustellun syyn ja parodian osalta tavaramerkkioikeudessa, on tällä hetkellä täysin avoin kysymys.
14. Tuomion Leidseplein Beheer ja De Vries mukainen tulkinta antaa ohjenuoran, koska sen mukaan sananvapaus (myös poliittinen parodia) voi joka tapauksessa muodostaa perustellun syyn. Tähän liittyy kuitenkin epäselvyyttä. Ennakkoratkaisukysymys, joka koskee olosuhteita, jotka kansallinen tuomioistuin voi ottaa huomioon edun arvioinnissa, ja sitä, mikä etu kuhunkin arviointiperusteeseen on liitettävä, on näin ollen tarpeen.
15. Oikeuskirjallisuudessa on pyritty niiden arviointiperusteiden yhdenmukaistamiseen, jotka voidaan ottaa huomioon oikeudenmukaisen tasapainon arvioinnissa. Arviointiperusteet voivat olla seuraavat: ilmaisun kaupallinen luonne tai tavoite, yleinen etu, yhteiskunnallinen merkittävyys ja käytävän keskustelun merkitys, ilmaisusta aiheutuvan vahingon laajuus ja intensiteetti, käytetyn oikeuden tunnettuus, ilmaisun levinneisyyden aste, kysymys siitä, loukkaako käyttö tarpeettomasti merkin mainetta, ja se, missä määrin sekaannusta pyritään välttämään.
16. Benelux-tuomioistuimen tuomiossa Damn Pérignon (jossa vedottiin taiteelliseen vapauteen perusteltuna syynä) päädyttiin erittäin laajaan perusteltua syytä koskevaan tulkintaan sananvapauden eduksi. Perusteltu syy puuttuu vain, jos kolmannen osapuolen nimenomaisena tarkoituksena on vahingoittaa tavaramerkin haltijaa. Parodiassa (taiteellisessa tai poliittisessa) vahingoittaminen on mahdollisesti harvoin ainoana tai ensisijaisena tavoitteena, koska parodialla on normaaleissa tilanteissa erityisesti taiteellinen tai poliittinen sanoma. Oikeuskirjallisuudessa on kritisoitu tätä tuomiota, ja lisäksi vaikuttaa siltä, että tällainen tulkinta on unionin oikeuden vastainen, kun otetaan huomioon, ettei se mahdollista kaikkien konkreettiseen tapaukseen liittyvien merkityksellisten olosuhteiden ottamista huomioon, koska pelkkä pyrkimys vahingoittamiseen olisi ainoa ratkaiseva kriteeri.
17. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa seuraavaa:

- Tuomiossa Deckmyn [ja Vrijheidsfonds] unionin tuomioistuin tulkitse parodian käsitettä laajasti: teos (tai tavaramerkki) voidaan hyväksyä parodian välineenä. Teoksen jäljittelyn, joka tapahtuu tietyin eroavaisuuksin, ja humoristisen tai pilailevan tarkoituksen lisäksi ei ole mitään muita kriteerejä. On epäselvää, voidaanko tätä tekijänoikeuteen liittyvää lähestymistapaa soveltaa myös tavaramerkkeihin ja mitä ehtoja tällaiseen soveltamiseen liittyisi.
 - Vuoden 2016 tavaramerkkiuudistukseen liittyvissä lakialoitteissa ja lainsäädäntötekstien perusteluissa tähdennetään, että tavaramerkkioikeuden käytön on aina oltava täydellisessä harmoniassa sananvapauden kanssa. Lainsäätäjät eivät kuitenkaan täsmennä millaisin edellytyksin tämän olisi toteuduttava.
 - Tavaramerkkejä koskevassa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä kannatetaan myös sananvapauden laajaa tulkintaa. Tavaramerkkioikeus on taloudellisuonteinen oikeus, jonka ei tarvitse ylittää sitä, mikä on tarpeen tavaramerkin tehtävien suojelemiseksi. Tämä näkyy tuomiossa [Leidseplein Beheer ja De Vries]: perusteltu syy ei ole välttämättömyys, mutta se koskee myös väitetyn loukkaajan subjektiivisia etuja ja oikeudenmukaisen tasapainon löytämistä. Tuomiossa ei täsmennetä sitä koskevia kriteerejä sananvapauden osalta.
 - (Niukassa) belgialaisessa oikeuskäytännössä perusteltua syytä tulkitaan yleensä hyvin suppeasti (välttämättömyytenä tai soveltamalla vaihtoehtojen arviointia), mikä ei kestä tarkastelua unionin oikeuskäytännön valossa. Se on ristiriidassa alankomaalaisessa oikeuskäytännössä noudatetun lähestymistavan kanssa, ja se myös hylätään laaja-alaisesti belgialaisessa ja alankomaalaisessa oikeuskirjallisuudessa. Niukka belgialainen oikeuskäytäntö on lisäksi ajalta ennen tuomiota *Damn Pérignon*.
 - Tuomio *Damn Pérignon* on tuonut vähän selvyttä, kuten oikeuskirjallisuudessa korostetaan. Tuomiossa pidetään ratkaisevana pyrkimystä tavaramerkin haltijan vahingoittamiseen, eikä se näin ollen anna mahdollisuutta ottaa huomioon kaikki konkreettiseen tapaukseen liittyvät olosuhteet. Epäselvyys jatkuu siis edelleen. Tuomiossa *Damn Pérignon* annettu vastaus koskee lisäksi vain taiteellista ilmaisuvapautta. Esiin tulee kysymys siitä, onko poliittiseen ilmaisuvapauteen sovellettava muita kriteerejä.
18. Ottaen huomioon sananvapauden ja tavaramerkkioikeuden punninnan merkityksen, ennakkoratkaisukysymysten esittäminen unionin tuomioistuimelle on *ondernemingsrecht*bankin mukaan tarpeen.
 19. Tässä yhteydessä kysymyksen väljä muotoilu on asianmukaista. Unionin tuomioistuin antoi hiljattain ratkaisun yhtäältä henkilötietojen suojan ja oikeuden tulla unohdetuksi ja toisaalta sananvapauden, oikeus saada tietoja mukaan luettuna, punninnasta. Unionin tuomioistuin viittasi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja antoi kansalliselle

tuomioistuimelle selvennystä asiaankuuluvien arviointiperusteiden suhteen, ja ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, onko kyseisiä arviointiperusteita ja/tai muita arviointiperusteita sovellettava myös nyt käsiteltävässä asiassa (ks. tuomio TU ja RE v. Google, C-460/20, 20 kohta).

20. Käsiteltävässä asiassa tulkintakysymykset koskevat asetuksen (EU) 2017/1001 9 artiklan 2 kohdan c alakohtaa ja direktiivin (EU) 2015/2436 10 artiklan 2 kohdan c alakohtaa. Kun tulkinta koskee sekä direktiiviin (EU) 2015/2436 että Benelux-maiden yleissopimukseen (jolla direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä) sisältyvää säännöstä, unionin tuomioistuin on de facto ja de jure yksin toimivaltainen yhdenmukaiseen tulkintaan.

TYÖASIAKIRJA